

- המשיגים: 1. אלון מימון
2. קיטיפום פוטבטים
3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
4. המוקד לפליטים ולמהגרים

ע"י ב"כ עוה"ד עודד פלר ו/או טל חסין ו/או דן יקיר ו/או אבנר פינצ'וק
ו/או טלי ניר ו/או גיל גן-מור ו/או תמר פלדמן ו/או נסרין עליאן ו/או
משכית בנדל ו/או שרונה אליהו חי ו/או אן סוצ'יו ו/או רגד ג'ראיסי
ו/או רעות כהן ו/או רוני פלי ו/או סנא אבן ברי ו/או שדא עאמר

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 6515417
טל': 03-5608185; נייד: 052-2547163; פקס: 03-5608165
דוא"ל: oded@acri.org.il

- נ ג ד -

המשיב: שר הפנים

ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב לבוא וליתן טעם כדלקמן:

1. מדוע לא תוקנה לעותר 2, בן זוגו של העותר 1, אזרחות ישראלית בתנאים שבהם מוקנית אזרחות ישראלית לבן זוג הנשוי לאזרח ישראלי, ובכלל זה ללא שידרש לוותר על אזרחותו התאילנדית;
2. מדוע לא ייקבע שבני זוג ידועים בציבור של אזרחים ישראלים יוכלו להתאזרח בישראל במסלול ובתנאים שבהם מתאזרחים בישראל בני זוג הנשואים לאזרחים ישראלים.

העובדות הצריכות לעניין

העותרים ופניותיהם אל המשיב

1. העותר 1 הוא אזרח ישראל. העותר 2 אזרח תאילנד, בעל רישיון לישיבת קבע בישראל מאז חודש יוני 2015.

2. העותרים הכירו בתאילנד בשנת 2007. העותר 2 הגיע לישראל בשנת 2008. בחודש אוגוסט אותה שנה התחילו בהליך להסדרת מעמדו בישראל של העותר 2 כבן זוגו של העותר 1. העותר 2 קיבל רישיונות ישיבה זמניים שחודשו מעת לעת בכפוף לבחינה של משרד הפנים. ביום 3.6.2015 קיבל העותר 2 רישיון לישיבת קבע בישראל.

3. במועד קבלת הרישיון לישיבת קבע הגישו העותרים עבור העותר 2 בקשה להתאזרח בישראל. בהתאם לדרישת הפקידה המטפלת, חתם העותר 2 על הצהרה לפיה יוותר על אזרחותו התאילנדית.

4. בתוך זמן קצר התקשרו לעותר 2 מלשכת רשות האוכלוסין וההגירה בתל-אביב, ומסרו לו שהבקשה אושרה, ואולם עליו לוותר על אזרחותו התאילנדית.

5. בעקבות בירורים שערך העותר 2 בשגרירות תאילנד בישראל, פנו העותרים ללשכת רשות האוכלוסין וההגירה בתל-אביב בבקשה בכתב לפטור אותו מן הוויתור על אזרחותו התאילנדית (מכתבם של העותרים הנושא את התאריך 16.6.2015 התקבל בלשכה בתאריך 24.6.2015). במכתבם הסבירו העותרים שהאזרחות הינה חלק מהותי בזהות ובמסורת; כי הוויתור על אזרחות תאילנדית עשוי להיות כרוך בתסבוכת ביורוקרטית כל אימת שהעותר 2 יבקר את הוריו המבוגרים בתאילנד, וככל שיבקש להישאר שם לתקופה ממושכת כדי לסעוד אותם; וכי אם יוותר על אזרחותו לא יוכל לרשת את נכסי הוריו בתאילנד. העותרים הבהירו במכתבם כי מרכז חייהם בישראל, וכי אין להם כוונה לגור במדינה אחרת.

העתק מכתבם של העותרים, שנתקבל בלשכת המשיב ביום 24.6.2015, מצ"ב ומסומן ע/1.

6. בהמשך לכך, התקבל בדואר מכתב מאת גב' סימה אלבז מלשכת רשות האוכלוסין וההגירה בתל-אביב מיום 19.7.2015, ולפיו פניית העותרים הועברה לבדיקת מטה הרשות, והוחלט, כי: "עפ"י סעיף 6א5 לחוק, על המבקש להתאזרח לוותר על אזרחותו הזרה." עוד נכתב, כי משום כך על העותר 2 לעמוד בכל תנאי ההתאזרחות, כולל ויתור על אזרחותו הזרה.

העתק מכתבה של גב' אלבז מיום 19.7.2015 מצ"ב ומסומן ע/2.

7. ביום 5.8.2015 פנתה עו"ד טל חסין מהאגודה לזכויות האזרח בישראל לגב' מזל כהן, מנהלת תחום אשרות וזרים במטה רשות האוכלוסין וההגירה, בערר על ההחלטה. ביום 12.10.2015 נשלח מכתב תזכורת.

העתק מכתבה של עו"ד חסין מיום 5.8.2015 והעתק מכתב התזכורת מיום 12.10.2015 מצ"ב ומסומנים ע/3.

8. ביום 1.11.2015 התקבל באגודה מכתבו מיום 14.10.2015 של מר רונן ירושלמי, מנהל המחלקה לאזרחות. מר ירושלמי דחה את הערר בתואנה שסעיף 5(א)(6) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן: **חוק האזרחות**) קובע, שוויתור על אזרחות זרה הוא תנאי להתאזרחות, ושהפטור שניתן לבני זוג לפי סעיף 7 לחוק ניתן ל"בעל ואשתו", ועל כן אינו חל על העותרים. לגבי יתר הטענות שבערר השיב, כי אלה נבחנו, ולא נמצא כי יש בהם עילה לפטור את העותר 2 מוויתור על אזרחותו התאילנדית.

העתק מכתב של מר ירושלמי מיום 14.10.2015 מצ"ב ומסומן ע/4.

9. מכאן העתירה. ההחלטה, לפיה בשל היותם של המשיגים זוג גברים ידועים בציבור לא תתאפשר התאזרחותו של העותר 2 בתנאים שבהם מתאזרחים בישראל אזרחים ואזרחיות זרים, הנשואים לאזרחים ישראלים מהמין האחר, עומדת בניגוד לחובות הרשות בהתאם לחוק האזרחות ובניגוד לחובתה לכבד את הזכות לחיי משפחה ולנהוג בשוויון בין בני זוג.

10. בטרם נפנה לפירוט הטענות המשפטיות נעמוד להלן על האפליה של בני זוג ידועים בציבור לעומת בני זוג נשואים בהליכים להסדרת מעמדם בישראל.

ההליכים להסדרת מעמדם של בני זוג

11. כאמור, עניינה של העתירה באפליה שנוהג המשיב בהסדרו בישראל את מעמדם של בני זוג ידועים בציבור של אזרחים ישראלים, ובהם בני זוג מאותו המין, לעומת בני זוג נשואים. נאמן לתפיסתו, ולפיה הקניית מעמד בישראל לבני זוג אינה ביטוי למימוש זכויות יסוד, אלא, לכל היותר, "מחווה", נטל לעצמו המשיב חירות להחיל הליכים שונים להסדרת מעמדם של בני זוג של אזרחים: הליך להסדרת מעמדם של בני זוג הנשואים לאזרחים ישראלים, והליך להסדרת מעמדם של בני זוג ידועים בציבור, לרבות בני זוג מאותו המין (שאותו הוא מחיל אף על בני זוג מאותו המין שנישאו זה לזה). זאת, אף שעל פניו אין כל שוני בין ההליכים:

"החלטת משרד הפנים בבקשה לאיחוד משפחות לפי נוהלי 'ההסדר המזורג' מתקבלת לאחר בדיקה אינדיבידואלית של עניינם של בני הזוג ומכלול נסיבותיהם. מלבד בדיקת משך הישיבה בישראל, העדר פיקטיביות של קשר הנישואין וקיום מרכז חיים בישראל, נבדק באופן פרטני גם היעדרה של מניעה בטחונת או פלילית לשהייתו בישראל ולמתן מעמד חוקי בישראל לבן הזוג הזר." (בג"ץ 2028/05 **אמארה נ' שר הפנים** (פסק דין מיום 10.7.2006), פסקה 9 לפסק דינו של הנשיא ברק).

12. ובכל זאת – אף שהמהות זהה ההליכים שונים זה מזה. הם נבדלים, בין היתר, באורכם; בסוגי הרישיונות הניתנים במהלכם; במועדים בהם ניתנים הרישיונות במהלך ההליך ובמועד שדרוגם; בזכויות הסוציאליות והבריאותיות להן זכאים בני הזוג במהלך ההליך, ובמועדים בהם הם זכאים להן; במעמד הניתן בסיום ההליך ובתנאים לקבלתו; בתנאים בהם בני הזוג יתאזרחו; ובאפשרות להסדיר את מעמדם של בני הזוג שאינם ישראלים במקרים של מוות או פרידה. היותם של בני זוג ידועים בציבור, ולא נשואים לבני זוג מן המין האחר – הם טעמים מספיקים, לדידו של המשב, לטיפול שונה ומפלה.

13. אזרח או אזרחית ישראלים, שנישאו לבן זוג זר מהמין האחר, זכאים להגיש בקשה לאזרחות עבור בן או בת הזוג, על פי נוהל ההתאזרחות לבני זוגם של אזרחים ישראלים בהתאם לסעיף 7 לחוק האזרחות. בעקבות פסק הדין בעניין **סטמקה**, שניתן בשנת 1999 (בג"ץ 3648/97 **סטמקה נ' שר הפנים**, פ"ד נג(2) 728 (1999) (להלן – עניין **סטמקה**)), נקבע הליך מדורג בן ארבע שנים וחצי, אשר בסופו מוקנית לבן הזוג אזרחות בתנאים מקלים (בין היתר לא נדרש ויתור על אזרחות זרה). עד לקבלת האזרחות הוא מקבל רישיון ישיבה ועבודה (רישיון מסוג ב/1) או היתר שהייה לחצי שנה, ולאחר מכן רישיונות ישיבה ארעיים (רישיונות מסוג א/5) לתקופה מצטברת של ארבע שנים (ר': בג"ץ 7139/02 **עבאס-בצה נ' שר הפנים**, פ"ד נז(3) 485, 481 (2003) (להלן – עניין **עבאס-בצה**)).

14. ההליך השני הוא ההליך להסדרת מעמדם של בני זוג שאינם נשואים, כלומר בני זוג ידועים בציבור של אזרחים, לרבות בני זוג מאותו המין, שאורכו שבע שנים (כאמור, הליך זה המשיב מחיל גם על בני זוג מאותו המין שנישאו זה לזה). הליך זה קבע המשיב מכוח סמכותו ליתן רישיונות לישיבת קבע בישראל, על פי סעיף 2 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. גם במסגרתו ניתנים עד לקבלת רישיון הישיבה הקבוע רישיונות ישיבה ועבודה, ולאחר מכן רישיונות ישיבה ארעיים, שמחודשים מעת לעת עד לקבלת רישיון לישיבת קבע.

15. ידוע, כי עוד במהלך שנות התשעים הסדיר המשיב את מעמדם בישראל של בני זוג ידועים בציבור, אף בלא נוהל כתוב (ר': עת"ם (ת"א) 2790/04 **רוזנברג נ' שר הפנים** (פסק דין מיום 29.12.2004), סעיף 14 לפסק הדין). למן חודש מאי 2000 יש למשיב נוהל כתוב בעניינם של בני זוג ידועים בציבור. בנוהל הוכנסו שינויים תכופים (ר': עע"ם 4614/05 **מדינת ישראל נ' אורן**, פ"ד סא(1) 211 (2006),

פסקה 6 לפסק הדין (להלן – עניין **אורן**)). הטעמים העומדים ביסוד השינויים התכופים בנוהל - החמרת תנאי הנוהל כמו גם הגמשתם – לא הובהרו מעולם.

16. ביום 8.2.2009 שונה הנוהל שוב וזו הפעם הוחמרו התנאים בו. על פי הנוהל, הוארכה התקופה בה יינתנו רישיונות ישיבה ועבודה לתקופה כוללת של שלוש שנים. רישיונות ישיבה ארעיים ניתנים לאחר שלוש שנים ולתקופה מצטברת של ארבע שנים. בתום ההליך בן הזוג יכול לרכוש רישיון לישיבת קבע.

לנוהל בנוסחו כיום ר': <http://www.piba.gov.il/Regulations/5.2.0009.pdf>

17. ככל שבן הזוג שאינו אזרח ישראלי מבקש להתאזרח לאחר קבלת רישיון לישיבת קבע, עליו לעמוד בכל דרישות סעיף 5 לחוק האזרחות, ובתוך כך עליו לוותר על אזרחותו האחרת.

18. אם כן, ההליך להסדרת מעמדם של בני זוג הנשואים לאזרחים נמשך, כאמור, ארבע שנים ושישה חודשים. ההליך לבני זוג ידועים בציבור של אזרחים – שבע שנים. התמשכות ההליך עבור בני זוג ידועים בציבור אינה דבר של מה בכך. משמעה, כי המבקשים לממש את זכותם לחיי משפחה נאלצים לעבור דרך תלאות בניסיונם להקנות לבחירי לבם מעמד חוקי בישראל, ולחיות לצדם ביציבות ובביטחון לתקופה ממושכת יותר. כידוע, הקשר עם משרד הפנים הוא השתלשלות עניינים סיזיפית וממושכת (ר' עניין **עבאס-בצה**, בעמ' 493), אשר כוללת סחבת בלתי סבירה, הנדמית לא פעם ל"מסע התשה ללא תוחלת" (שם, בעמ' 489). התמשכות ההליך לבני זוג ידועים בציבור, והמועד המאוחר בו הם זכאים לרישיונות ישיבה ארעיים בישראל, אף מרחיקה מבני הזוג את מועד זכאותם לזכויות סוציאליות ובריאותיות (חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 וחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 מוחלים רק חצי שנה לאחר קבלת רישיון ישיבה ארעי מסוג א/5 ובני זוג ידועים בציבור מקבלים אותו אחרי תקופה ממושכת (ר' סעיף 2א(ב)(3) לחוק הביטוח הלאומי).

19. המועד המאוחר של קבלת תושבות ארעית פוגע גם באפשרויות התעסוקה בישראל, שכן על העסקת "עובד זר" שאינו "תושב ארעי" מוטל היטל (ר' סעיפים 44 ו-45 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003, וסעיף 21 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009. שעה שאדם מחזיק ברישיון ישיבה ועבודה בלבד בני הזוג יתקשו לקבל משכנתא לרכישת דירה. בשל המעמד הרעוע והתמשכות ההליך בני הזוג הידועים בציבור יתקשו להשתלב בהליך אימוץ או בהליך פונדקאות. ועוד ועוד. המשיב אף אינו מאפשר לבני זוג ידועים בציבור, להבדיל מבני זוג נשואים, לצרף אליהם ילדים מקשר קודם להליך להסדרת מעמדם. במקרים בהם הקשר הזוגי נפסק טרם סיום ההליך מקשה המשיב על בני זוג ידועים בציבור

עוד יותר מאשר על בני זוג נשואים לרכוש מעמד בישראל, אף אם הקשר הסתיים על רקע מות בן הזוג הישראלי, או על רקע אלימות, או אם יש לבני הזוג ילדים ישראלים משותפים, החיים בישראל.

20. כל אלה לאורך ההליך, וכך גם בסופו. בסיום ההליך להסדרת מעמדם של בני זוג הנשואים לאזרחים, יכולים בני הזוג לרכוש אזרחות ישראלית בתום ארבע שנים וחצי של הליך מדורג, וזאת תוך ויתור על תנאים ודרישות הקבועים בסעיף 5 לחוק האזרחות. לעומתם, בני זוג ידועים בציבור של אזרחים ישראלים, לרבות בני זוג מאותו המין, אינם יכולים לרכוש אלא רישיון לישיבת קבע. ככל שבני הזוג הידועים בציבור מבקשים, כי בן הזוג שקיבל תושבות קבע בחלוף שבע שנות הליך מדורג ירכוש אזרחות ישראלית, עליהם לעמוד בכל דרישות סעיף 5 לחוק האזרחות, ללא כל הקלה או פטור.

21. יצוין, כי האגודה לזכויות האזרח בישראל, העותרת 3, שבה ופנתה למשיב פעמים מספר בשנים האחרונות בעניין האפליה בין בני זוג נשואים לבין בני זוג ידועים בציבור בהליכי הסדרת מעמדם. האגודה אף עתרה בעניין בשיתוף ארגונים נוספים לבית המשפט הנכבד, ואולם העתירה נמחקה בהעדר עותרים קונקרטיים. בית המשפט הנכבד קבע, כי "בכל אחת מהקטגוריות שאותן מבקשים העותרים להעמיד לבחינתו של בית המשפט, רשאי עותר פלוני שמבקש לתקוף את החלטת משרד הפנים **בעניינו**, להגיש עתירה ולהעלות את הטענה בדבר פגיעה בשוויון, או כל טענה אחרת שיראה לנכון, ככל שתהיה עילה לכך." (בג"ץ 9600/09 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים** (פסק דין מיום 2.2.2010)). מכאן עתירה קונקרטית זו, העוסקת בהחלטה בעניינם של העותרים 1 ו-2, ומצויה בסמכותו של בית משפט נכבד זה משום עיסוקה בהתאזרחות על פי סעיף 5 לחוק האזרחות (ובפטורים ובהקלות מתנאי התאזרחות על פי הוראות חוק האזרחות).

המסגרת הנורמטיבית

מבוא

22. וזהו מהלך הטיעון: בראשית דברינו נפנה לזכויות החוקתיות לחיי משפחה ולשוויון ולחובה הנגזרת מהן להסדיר את מעמדם של בני זוג של אזרחים באופן שוויוני. כך, בין שמדובר בבני זוג נשואים ובין שמדובר בבני זוג ידועים בציבור. בהמשך נבחן את הוראות חוק האזרחות על פיהן על המשיב להסדיר את מעמד בני זוגם של אזרחים ישראלים על רקע התפתחות הנורמות התברתיות, המשפטיות והחוקתיות בישראל.

על הזכויות החוקתיות לחיי משפחה ולשוויון

23. הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד בסיסית, המוכרת הן על ידי המשפט הבין-לאומי והן על ידי המשפט הישראלי החוקתי (ר' יובל מרין "הזכות לחיי משפחה ולנישואין (אזרחיים) - משפט בינלאומי ומקומי" זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל (יורם רבין ויובל שני, עורכים, 2004), 663). בשורה ארוכה של פסקי דין עמד בית המשפט על חשיבותו החברתית העליונה של התא המשפחתי בחברה האנושית בכלל ובחברה הישראלית בפרט. בית המשפט עמד על חשיבותו של התא המשפחתי בין שמדובר בקשר שבסיסו בנישואין ובין שמדובר במסגרות משפחתיות, שאינן מעוגנות בחוזה נישואין:

"שמירה על שלמות המשפחה מהווה חלק מתקנת הציבור בישראל. התא המשפחתי הינו 'תא ראשוני של החברה האנושית' (השופט שי' ז' חשין בע"א 238/53 **כהן ובוסליק נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד ח 4, 53), הוא 'מוסד המוכר על ידי החברה כאחד היסודות שבחיי החברה' (הנשיא אולשן בע"א 337/62 **רוזנפלד נ' יעקובסון**, פ"ד יז 1009, 1030). שמירתו של מוסד המשפחה הינו חלק מתקנת הציבור בישראל." (בג"ץ 693/91 **אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים**, פ"ד מז(1) 743, 783 (1993) (להלן – עניין **אפרת**)).

24. הסיבות לכך שבני זוג עשויים להחליט שלא להינשא זה לזה או להיאסף להימנע מנישואין עשויות להיות רבות ומגוונות. יש שאינם יכולים להינשא בשל מניעים ואילוצים שמקורם בדין האישי; יש שבשל המונופול הנתון לדין האישי בישראל אינם יכולים להינשא בארץ, אלא רק מחוץ לישראל, ואולם ידם אינה משגת לממן נישואין בחו"ל; יש שכלואים בנישואין לאחר, שלא באו לסיומם הפורמלי למרות תום הקשר הזוגי בפועל; יש שאינם יכולים להינשא כלל, או אפילו יינשאו – נישואיהם לא יוכרו; יש שבחרים שלא להינשא מאחר שהם אינם מייחסים חשיבות לדת, העומדת בבסיס מוסד הנישואין בישראל; יש שסבורים, כי אין זה מתפקידה של המדינה לקיים רגולציה על חיי המשפחה; ועוד כהנה וכהנה (ר' עניין **אפרת**, עמ' 783-784). יהיה הטעם אשר יהיה, זכותו של אדם להשתייך לתא המשפחתי הינה חלק מזכותו החוקתית לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, וזו מתפרסת אף על מסגרות, שאינן תולדות עצמן בקשר נישואין (ע"א 7155/96 **פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד נא(1) 160, 175 (1997); עניין **אורן**, פסקאות 18-19 לפסק הדין).

25. כפועל יוצא של זכות היסוד לחיי משפחה, נקבעה זכותם של אזרחים ושל תושבים ישראלים, המקיימים קשרי משפחה זוגיים עם אזרחים זרים, להקנות לבני זוגם מעמד של קבע במדינה. בית המשפט הנכבד פסק ברוב דעות, כי מזכותם החוקתית של אזרחים ותושבים ישראלים לחיי משפחה, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, נגזרת זכותם החוקתית להסדיר בישראל את מעמד בני זוגם שאינם ישראלים. עוד נפסק ברוב דעות, כי זכותם של אזרחים ותושבים ישראלים לקיים תא משפחתי בישראל עם בני זוגם הזרים מתוך יחס של שוויון לבני זוג ישראלים אחרים מהווה חלק מזכותם החוקתית לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ר': בג"ץ 7052/03 **עדאלה** –

המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, פ"ד סא(2) 202 (2006) (להלן – עניין עדאלה); בג"ץ 466/07 גלאון נ' היועץ המשפטי לממשלה (פסק דין מיום 11.1.2012).

26. כשבתאים המשפחתיים חיים גם ילדים, אזי על המשיב ליתן משקל מכריע לטובתם, וחובותיו לנהוג בשוויון ולהגן על שלמות התא המשפחתי אך מתעצמות (ר' עניין עדאלה, פסקאות 26 ו-32 לפסק דינו של הנשיא ברק; ור' עוד סעיפים 2, 3, 6 ו-9 לאמנה בדבר זכויות הילד, 1989 (כ"א 1038, כרך 31, 221)).

27. זכות חוקתית זו, להקנות לבן זוג מעמד של קבע במדינה כפועל יוצא של הזכות לחיי משפחה ושל הזכות לשוויון, הינה זכות המשותפת הן לבני זוג נשואים והן לבני זוג שאינם נשואים:

"בסוגיית איחוד המשפחות... כבר הבהרנו כי ממילא הזכות היא של האזרח או התושב הישראלי העלול להיפגע מהחלטה שלא ליתן היתר שהיה או מעמד לבן זוג... (עע"ם 1038/08 מדינת ישראל נ' געאביץ (פסק דין מיום 11.8.2009), פסקה רביעית לפסק דינה של הנשיאה ביניש).

28. אכן, לא קשר נישואין פורמאלי הוא העומד ביסוד ההליך להסדרת מעמדו של בן זוג, אלא קיומו זה-פקטו של תא משפחתי בישראל. עמד על כך בית המשפט בעניין סטמקה:

"למותר לומר – הדברים מסתברים מאליהם – כי לדידה של מדיניות משרד הפנים אין כל משמעות ואין כל ערך שהם לתעודת הנישואין שבני הזוג מחזיקים בה. הנחת היסוד במדיניות היא, כי בידי בני הזוג תעודת נישואין המעידה על טקס נישואין כלשהו." (עניין סטמקה, בעמ' 762).

– ועוד –

"בבדיקה לגופה אין משרד הפנים מייחס אלא חשיבות מעטה לתעודת הנישואין שבני הזוג מציגים לפניו כראיה לנישואין, ולמותר לומר כי אין הוא מסתפק באותה תעודה. משרד הפנים מזמין את בני הזוג לשיחה, ועורך הוא דיונים נוספים מתוך מטרה לעמוד על אמיתות הנישואין ועל הימשכו של קשר הנישואין. בהיווכח המשרד לדעת כי הנישואין נישואי אמת הם – ולו לכאורה – ובהיעדר מניעה ביטחונית או פלילית להמשך שהותו של בן הזוג בארץ... תתחיל תקופת 'המבחן המדורג'. (שם, בעמ' 785).

ור' גם: עניין עבאס-בצה, בעמ' 487-488.

29. החובה לנהוג באופן שווה בבני זוג – בין שהם נשואים זה לזה ובין שהם ידועים בציבור – יונקת, אם כן, הן מזכות היסוד לחיי משפחה והן מזכות היסוד לשוויון (עניין אורן, סעיף 23 לפסק הדין). למשיב

אין כל אינטרס לגיטימי לעודד או לתגמל את קיומם של תאים משפחתיים, המבוססים דווקא על קשר של נישואין ולא על קשר זוגי בין שני אנשים, אשר בחרו או נאלצו לחיות כידועים בציבור מבלי לעגן את זוגיותם באקט של נישואין, המוכר על ידי המדינה, וזאת על ידי יצירת הליך קשה יותר לבני זוג שאינם נשואים.

30. מסקנה זו נכונה אף ביתר שאת במדינה כמדינת ישראל, בה, כאמור, לדין האישי מונופול על האפשרות להינשא, וזוגות רבים מוצאים עצמם ללא כל יכולת להינשא בישראל. הטענה יפה שבעתיים עת מדובר בזוגות בני אותו המין, אשר האפשרויות העומדות בפניהם להינשא מחוץ לישראל מצומצמות אף יותר מן האפשרויות, העומדות בפני בני זוג בני מינים שונים. אף קיומה של האפשרות עבור חלק מן הזוגות (בני מינים שונים או בני אותו המין), שאינם יכולים להינשא בישראל, להינשא בחו"ל, אינה יכולה להצדיק אפליה בין זוגות נשואים לידועים בציבור. ראשית, משום שיש בכך אפליה פסולה בין בני זוג, היכולים להינשא בישראל, לבין אלה שאינם יכולים, ובהם בני זוג בני דתות שונות ובני זוג מאותו המין. שנית, משום שנישואין בחו"ל כרוכים בעלויות כספיות ניכרות, ואנו נמצאים, כי מידת הקושי בהליך, משך ההליך, הזכויות להם יהיה בן הזוג הזר זכאי במהלכו, והמעמד שיקבל בסיום ההליך – תלויים כולם ביכולתם הכלכלית של הזוג. שלישית, משום שבדרישה, כי זוגות ינצלו את האפשרות להינשא מחוץ לישראל, טמונה פגיעה בחופש המצפון, בחופש הבחירה ובאוטונומיה הן של הזוגות והן של הפרטים המרכיבים אותם.

31. בני זוג ידועים בציבור אינם שונים לעניין זכותם לחיי משפחה מבני זוג נשואים, שהרי ממש כבני זוג נשואים "מדברים אנו באנשים בשר-ודם, באנשים כואבים, בבני-אדם חיים ונושמים" (ע"א 1165/01 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(1) 69, 80 (2002)). את המונח "משפחה", כמו גם את זכות היסוד לחיי משפחה, אין לפרש פירוש דווקני או מקובע. כמו בכל מונח משפטי אחר, גם במונחים אלה יש להפיח רוח חיים, העולה בקנה אחד עם מציאות החיים העכשווית (ע"א 2000/97 לינדורן נ' קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, פ"ד נה(1) 12, 32-33 (1999) (להלן – עניין לינדורן); ע"א 2622/01 מנהל מס שבח מקרקעין נ' לבנון, פ"ד נז(5) 309, 326-327 (2003) (להלן – עניין לבנון); עניין אורן, פסקאות 18-19 לפסק הדין).

32. יחס שונה ומפלה כלפי בני זוג ידועים בציבור, לעומת בני זוג נשואים, כמוהו כהפניית אצבע מייחדת כלפיהם. הוא עלול ליצור תמריץ שלילי מפני סוג זה של קשר (ר' והשווה: בה"פ 6857/00 רוטה נ' נצבטייב, פ"ד נד(4) 707, 715 (2000)). בכך עלולה המדינה להסיג את גבולה ולנקוט עמדה ערכית ביחס לעניינים, המצויים בתחומי הפרטי של כל אחד מאזרחיה. אפליה מעין זו עלולה להגיע כדי הפרה של הזכות לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (בג"פ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת (פסק דין מיום 11.5.2006), פסקאות 31-40 לפסק דינו של הנשיא ברק).

33. אכן, בעת שנבחנת השאלה, האם ההבחנה בין בני זוג – נשואים וידועים בציבור – מהווה אפליה פסולה, יש לבדוק האם יש במאטריה הנדונה יסוד רלוונטי, המבחין בין סוגי הזוגיות. בהעדר יסוד כזה תסווג ההבחנה כאפליה פסולה (עניין **לבנון**, בעמ' 326; עניין **לינדורן**, בעמ' 31; עניין **אורן**, בסעיף 19 לפסק הדין). כפי שהבהרנו, הזכות לחיי משפחה והזכות לשוויון משותפות הן לתאים משפחתיים בהם בני הזוג נשואים, והן לתאים משפחתיים שבהם חיים בני הזוג כידועים בציבור. בהעדר אפשרות להצביע על שוני מהותי, המצדיק הבחנה בין זכותם של זוגות נשואים לבין זכותם של ידועים בציבור להגנה על זכויות אלה, לא ניתן לסווג את מדיניותו של המשיב, אלא כאפליה (ר' עניין **אורן**, פסקה 23 לפסק הדין).

34. ויודגש – הבסיס החוקי, עליו מייסד המשיב את ההליכים לבני זוג **כיום**, אינו מעלה ואינו מוריד לעניין מסקנה זו. הזכות לחיי משפחה והזכות לשוויון הינן זכויות יסוד חוקתיות על-חוקיות, ועל המשיב לפרש את הוראות החוקים, המעניקים לו סמכות, לאורן. אכן, ההליך לבני זוג, הנשואים לאזרחים, נשלט **כיום** על ידי הוראות סעיף 7 לחוק האזרחות, המורה להקל בתנאי ההתאזרחות, הקבועים בסעיף 5 לחוק האזרחות (ועל כך נרחיב בהמשך). ואולם, הקלה זו מיוסדת על שיקול דעתו של המשיב (ר' עניין **סטמקה**, עמ' 789-795). למשיב מסור שיקול דעת בסעיף 7 לחוק האזרחות, כמו גם בסעיף 6 ובסעיף 9 לחוק (ועל כך בהמשך), ועליו לעשות שימוש בשיקול הדעת לצורך הגשמתן של זכויות היסוד, ולהבטחת השוויון בין בני הזוג.

35. אם כן, משהוכרו זכות היסוד לחיי משפחה והזכות לשוויון כזכויות חוקתיות, על המשיב לפעול להחלתן של הליך שוויוני לבני זוג של אזרחים – בין שהם נשואים ובין שהם ידועים בציבור, בין שהם בני מינים שונים ובין שהם בני אותו המין – על יסוד הוראות חוק האזרחות (על האופן בו עליו לעשות כן בהמשך). בני זוג של אזרחים – נשואים או ידועים בציבור – זכאים לרכוש אזרחות ישראלית בסיומו של הליך מדורג בהליך שתנאיו זהים והמעמד שניתן בסופו זהה.

הסדרת מעמדם של בני זוג של אזרחים על פי הוראות חוק האזרחות

36. העדרו של טעם המצדיק אפליה בין בני זוג מחייב מעצמו, כי המשיב יעשה שימוש בסמכותו לפי חוק האזרחות, וייסד הליך להסדרת מעמדם של בני זוג של אזרחים שסופו באזרחות. הקונסטיטוציונליזציה, שחוותה שיטת המשפט בישראל, משפיעה על כל ההסדרים המשפטיים הקיימים (ר': בג"ץ 3914/92 **לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו**, פ"ד מח(3) 491, 502 (1994); בש"פ 537/95 **גנימאת נ' מדינת ישראל**, פ"ד מט(3) 355, 421 (1995)). על כן, מקום שם החוק נותן בידי המשיב אפשרות למלא את חובתו ולפעול כמצוות הזכויות החוקתיות לחיי משפחה ולשוויון – עליו לעשות כן. עליו לתת ביטוי לתכלית הכללית "המחלחלת" לתכליתו של כל דבר חקיקה – לערכי היסוד של השיטה, ובהם לזכויות האדם, ובפרט לזכות לשוויון (ר' עניין **לינדורן**, בעמ' 29 וההפניות שם).

37. כפי שנראה להלן, חוק האזרחות מאפשר למשיב להגשים את חובתו לפעול בשוויון בשלוש דרכים שונות ו**חלופיות**: על פי הוראות סעיף 7 לחוק; על פי הוראות סעיף 6; ועל פי הוראות סעיף 9. נסקור אותן כסדרן. נדגיש – **מדובר בטענות חלופיות**.

סעיף 7 לחוק האזרחות

38. קובע סעיף 7 לחוק האזרחות:

"התאזרחות של בעל ואשה

בעל ואשתו שאחד מהם אזרח ישראלי או שאחד מהם ביקש להתאזרח ונתקיימו בו התנאים שבסעיף 5(א) או הפטור מהם, יכול השני לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות, אף אם לא נתקיימו בו התנאים בסעיף 5(א)."

39. סעיף 7 מפנה להוראות סעיף 5 לחוק האזרחות, הקובעות:

"התאזרחות

(א) בגיר שאיננו אזרח ישראלי יכול לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות אם נתקיימו בו תנאים אלה:

- (1) נמצא בישראל;
- (2) היה בישראל שלוש שנים מתוך תקופת חמש שנים שקדמה ליום הגשת בקשתו;
- (3) זכאי לשבת בישראל ישיבת קבע;
- (4) השתקע בישראל או שיש בדעתו להשתקע בה;
- (5) יודע ידיעת-מה את השפה העברית;
- (6) ויתר על אזרחותו הקודמת או הוכיח שיחדל מהיות אזרח-חוץ לכשיהיה לאזרח ישראלי.

(ב) מי שביקש להתאזרח ונתקיימו בו התנאים שבסעיף קטן (א), יעניק לו שר הפנים, אם ראה זאת לנכון, את האזרחות הישראלית על ידי מתן תעודת האזרחות.

"[...]"

40. סעיף 7 לחוק האזרחות קובע, אם כן, כי בן זוגו של אזרח ישראלי זכאי להקלה בתנאי ההתאזרחות הקבועים בסעיף 5 לחוק האזרחות. בעקבות הערותיו של בית המשפט הגבוה לצדק בעניין **סטמקה** (ר': עניין **סטמקה**, בעמ' 789-795) קבע המשיב את ההליך המדורג לבני זוג, הנשואים לאזרחים ישראליים. המשיב מייחד את ההליך לבני זוג נשואים, שכן סעיף 7 לחוק האזרחות נוקט במונח "בעל

ואשה". ואולם, האמנם מונח זה אינו יכול לשאת אף שני גברים או שתי נשים, ואף בני זוג שאינם נשואים זה?

41. סעיף 7 לחוק האזרחות, נזכור, עוסק **בבן זוגו** של אזרח ישראלי, ומבקש הוא למנוע פיצול הסטטוס האזרחי של בני הזוג:

"... קיימת נכונות להגמיש במידה ניכרת את הדרישות, כאשר בן הזוג של אזרח מבקש להתאזרח. הטעם לכך הוא ברצון לשמור על שלמות התא המשפחתי ובצורך למנוע פיצול אזרחותם של מרכיביו". (בג"ץ 754/83 **רנקין נ' שר הפנים**, פ"ד לח(4) 117, 113 (1984)).

42. משום כך, אין המשיב נותן ממילא כל משקל לתעודת הנישואין בהחילו את מדיניותו על פי סעיף 7 לחוק האזרחות, אלא אך לקיומו דה-פקטו של תא משפחתי בישראל. נזכיר, כי –

"למותר לומר – הדברים מסתברים מאליהם – כי לדידה של מדיניות משרד הפנים אין כל משמעות ואין כל ערך שהם לתעודת הנישואין שבני הזוג מחזיקים בה. הנחת היסוד במדיניות היא, כי בידי בני הזוג תעודת נישואין המעידה על טקס נישואין כלשהו." (עניין **סטמקה**, בעמ' 762).

43. זאת ועוד – בני הזוג הנשואים, שהינם במקרים רבים בני דתות שונות, ממילא אינם נישאים בישראל אלא בחו"ל, בנישואין אזרחיים. אף אם די בתעודת הנישואין לצורך רישום הנישואין במרשם האוכלוסין, הרי ששאלת תוקפם **בישראל** של נישואין אלה – נישואין שמערכו בין בני דתות שונות בחו"ל – טרם הוכרעה. חרף זאת, על מנת להיכנס בגדרו של ההליך לפי סעיף 7 לחוק האזרחות די בהצגת תעודת נישואין, שלדידו של המשיב אין לה "כל משמעות" ואין לה "כל ערך".

44. כלומר, המשיב מייחס בעצמו למונח "בעל ואשה" שבסעיף 7 לחוק האזרחות משמעות "בני זוג". בהעדר ידעה בדבר תוקפם של הנישואין בישראל, הוא אינו נותן כל משקל לתעודת הנישואין, ומייסד את ההליך אך על קיומו של קשר זוגי כן. כך נוהג המשיב אף בבני זוג ידועים בציבור. מדוע, אם כן, חל סעיף 7 אך על מי שהציגו תעודת נישואין, שאין לה "כל משמעות" ואין לה "כל ערך"?

"אם... על-פי תכלית החקיקה הספציפית השוני אינו רלוונטי, תהא בכך הפליה... אכן, על הפרשן לעשות כל מאמץ אפשרי – במסגרת נאמנותו לתכלית של דבר החקיקה – ליתן ללשון החוק אותה משמעות שתמנע הפליה ותקיים שוויון." (עניין **לינדורן**, בעמ' 31).

45. זאת ועוד, למונח "בעל ואשה" יש לתת את המשמעות המשפטית המתבקשת מן ההקשר, הנסיבות והתכלית (ר' והשוו: עניין **לינדורן**, בעמ' 38), וזאת תוך חתירה ל"סגירת פגרים בין החיים למשפט"

(שם, בעמ' 39). כך נהג בית המשפט בפסיקתו במהלך השנים, תוך שנתן ביטוי "להתפתחויות החברתיות שחלו בישראל בעשורים האחרונים והביאו לכך כי התא המשפחתי שאינו מבוסס על מוסד הנישואין זכה להכרה חברתית ומשפטית בהיבטים שונים" (עניין **אורן**, סעיף 19 לפסק הדין).

46. ומשהמונח "בעל ואשה" – אף לדידו של המשיב – מתפרש כ"בני זוג", הרי שאין כל צידוק שלא להחילו גם על בני זוג מאותו המין. עקרון איסור ההפליה על רקע נטייה מינית נכלל ב"גרעין הקשה" של הזכות החוקתית לשוויון (ר': עע"ם 343/09 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים** (פסק דין מיום 14.9.2010), פסקה 53 לפסק הדין). ואכן, המשיב מחיל את ההליך לידיעם בציבור על בני אותו המין, והוא עושה כן בעקבות הפסיקה, אשר הכירה בזכויותיהם של בני זוג הומוסקסואלים (לפירוט הפסיקה ר': בג"ץ 3045/05 **בן-ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין במשרד הפנים**, פ"ד סא(3) 537 (2006), פסקה 19 לפסק דינו של הנשיא (בדמי' ברק).

47. כך, למשל, בעקבות תביעה שהוגשה באמצעות האגודה לזכויות האזרח בישראל לבית הדין לעבודה (ב"ל (ת"א) 3536/04 **רז – המוסד לביטוח לאומי**), הכיר היועץ המשפטי לממשלה, כי לאור תכליתו של חוק הביטוח הלאומי – "להגשים אידאה של צדק, שוויון ועזרה הדדית", ולבטא "את דאגת המדינה לכלל תושביה"; ונכח הוראות סעיף 6 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, הקובעות, כי "האמור בלשון זכר – אף לשון נקבה במשתמע, וכן להפך"; יש לפרש את המונחים שבסעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי "אלמין" כ"אלמנה" ו"מבוטח" כ"מבוטחת" (ולהפך), ולהחיל את הוראות החוק בדבר קצבת שארים גם על בני זוג מאותו המין, שחיו כידועים בציבור.

48. בפרשה אחרת, שעסקה בתחולת סעיף 55 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, המקנה זכויות ירושה ל"איש ואישה", על בני אותו המין, פסק בית המשפט המחוזי בנצרת:

"הפרשנות שאני דוגל בה היא שהביטוי 'איש ואשה' שימש את המחוקק, בהעדר תודעה לאפשרות קיומם של מצבים מורכבים יותר, כאמצעי מילולי לומר כי כל מי שמקיים חיי משפחה ואינו נשוי, ייחנה מהוראות החוק, ממילא באים בגדר זה ידועים בציבור בני אותו מין. דרך פרשנות זו אינה חדשה ואין היא צריכה להפתיע. בע"א 1934/95 **רשות השידור נגד גיורא שור** תק-על(1)97, 110, אומר השופט אור בעמ' 113:

'בעמדנו על תכלית זו של הוראת סעיף 29]א[לחוק רשות השידור, איני סבור כי עלינו להגביל עצמנו לתמונת המציאות שעמדה בפני הכנסת עת חוקקה את חוק רשות השידור. אכן, ספק רב בעיני אם בעת שתוקן חוק רשות השידור והוכנסה בשנת 1969 הוראה הקובעת חבות באגרת טלוויזיה, היו בנמצא מכשירי וידאו או צגים של מחשב לשימוש ביתי. אך בכך אין כדי למנוע את פירושו של חוק רשות השידור בהתאם לתכליתו. אין בכך כדי למנוע את יישומה של תכלית זו למציאות המודרנית, על השינויים הטכנולוגיים שהתחוללו בתחום המוסדר'.

וראוי שנזכיר שוב את דבריו המאלפים של חיים כהן בספר 'המשפט' [תשנ"ב] עמ' 210, המוזכרים גם הם בפסק הדין בפרשת **רשות השידור נגד שור** :

'מחוקק שדיבר לפני מאה שנים במרכבות וסוסים, יתפרש היום כאילו התכוון למכוניות: לא משום ש'מרכבות וסוסים' אף מכוניות במשמע, ולא משום שהעלה על דעתו שמעשי חקיקתו יחולו על מכוניות; אלא אף על פי ש'מרכבות וסוסים' לא מכוניות במשמע, אף על פי שלא העלה על דעתו שיהיו אי פעם מכוניות בנמצא ומרכבות ייעלמו מן הרחובות; אלא משום שמטרת החוק היתה - ונשארה - להסדיר את התנועה ברחובות, ולהשגת מטרה זו מן הדין לפרש 'מרכבות וסוסים' לרבות מכוניות וכלי רכב ממונעים אחרים'.

לשיטתי, הביטוי 'איש ואשה' הוא מִפְתָּח; אין הוא בגדר מנעול. השפה העברית מבחינה בין זכר ונקבה גם בתחום הדקדוק והתחביר ולעיתים השימוש בלשון זכר דווקא או נקבה דווקא עשוי להצביע על כוונה. בהקשר הנוכחי הנני סבור כי משקלו של המרכיב הדקדוקי של הטקסט אינו רב, משום שבחירה בכל מילה אחרת בעברית היתה מעוררת אותה קושייה, שכן אין לך מילה בעברית שאינה זכר או נקבה, ביחיד או ביחידה ברבים או ברבות. כאן ראוי להפנות את תשומת הלב לכך שגם המחוקק לא דק פורתא בסעיף 55: הוא משתמש בביטוי 'נשואים זה לזה' ולא 'נשואים זה לזו'.

ההכרה בזכות הירושה של בני זוג בני אותו מין מכוח 'מעין צוואה' אינה יותר דרמטית מהסכמת שר הבטחון להכיר בזכות לקבל את הגמלה של אחד מבני זוג כאלה או הכרה בזכויות ההנצחה של קצין צה"ל שנפטר [פרשת **אדיר שטיינר**] או בזכות לקבל פטור ממס שבח בגין העברת דירה בינם לבין עצמם, בקבלת טובות הנאה מהמעביד בגין בן זוג מאותו המין [פרשת **אל על ודנילוביץ**], ברישום אימוץ על ידי בני זוג מאותו המין ועוד. הכרה בזכות הירושה כאמור אינה משנה את דיני המשפחה בישראל. (ע"א (נצ') 324/03 ע"מ נ' **האפוטרופוס הכללי** (פסק דין מיום 11.11.2004), סעיף 16 לפסק דינו של סגן הנשיא ממך).

49. כך גם בענייננו. לשיטתו של המשיב, ממילא לתעודת הנישואין אין ערך. המשיב בודק האם מדובר בתא משפחתי דה-פקטו. החלת סעיף 7 לחוק האזרחות על נסיבות עניינם אינה משנה דבר, לדידו של המשיב, אלא אך מגשימה את חובתו לנהוג בשוויון.

50. אכן, "דיבור שבחיקוק הוא יצור החי בסביבתו" (בג"ץ 58/68 **שליט נ' שר הפנים**, פ"ד כג(2) 477, 513 (1970)), וזוהי דרכה של הגשמת תכלית החקיקה:

"הנה-כי-כן, לפני שנים לא רבות – עשרים או עשרים וחמש שנים – לא היה עולה על דעת אישה או איש לומר כי המושג 'בן-זוג' שבפקודת הניזקין [נוסח חדש] פורש כנפיו גם על הידועה בציבור. והנה בימינו אמרנו כך: ע"א 2000/97 **לינדזון נ' קרנית** – **קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים**, פ"ד נה(1) 12. וראו עוד דברי הנשיא ברק, שם, בעמ' 32-33. ובימי אבותינו, גם מי שאימצו את דמיונם לא היה עולה בדעתם כי שתי נשים אפשר תירשמנה במרשם האוכלוסין כאימהות לפעוט, שהרי 'אימא יש רק

אחת'. ובימינו אירע הדבר: בג"ץ 1779/99 **ברנר-קדיש נ' שר הפנים**, פ"ד נד(2) 368. אפשר אפוא כי בנסיבות מתאימות יחליט בית-משפט בימינו – או בימים יבואו – החלטות נוספות לא שיערו אבותינו." (בג"ץ 9098/01 **גניס נ' משרד הבינוי והשיכון**, פ"ד נט(4) 241, 271-272 (2004)).

סעיף 6 לחוק האזרחות

51. קובע סעיף 6(ד) לחוק האזרחות:

"פטור לתנאים מהתאזרחות

[...]

(ד) שר הפנים רשאי לפטור את המבקש מהתנאים שבסעיף 5(א)(1), (2), (5) ו-6(6), כולם או מקצתם, אם יש לדעתו סיבה מיוחדת המצדיקה את הפטור."

52. כלומר, זולת האפשרות לייסד את ההליך לבני זוג על הוראות סעיף 7 לחוק האזרחות, עומדת למשיב האפשרות לעשות כן באמצעות הוראות סעיף 6(ד) לחוק האזרחות. סעיף 6(ד) לחוק האזרחות נותן בידי המשיב סמכות לפטור אדם, המבקש להתאזרח לפי הוראות סעיף 5 לחוק האזרחות, מן התנאים הקבועים בו, זולת מן התנאי הקובע, כי המבקש "זכאי לשבת בישראל ישיבת קבע" (סעיף 5(א)(3) לחוק האזרחות), ומן התנאי הקובע, כי המבקש "השתקע בישראל או שיש בדעתו להשתקע בה" (סעיף 5(א)(4) לחוק האזרחות). זאת, אם יש לדעתו של המשיב סיבה מיוחדת המצדיקה את הפטור. הזכויות החוקתיות לחיי משפחה ולשוויון הינן סיבה מיוחדת המצדיקה מתן פטור, וכפועל יוצא כינונו של הליך לבני זוג ידועים בציבור, השווה באורכו, בתנאיו ובמעמד הניתן בסופו להליך לבני זוג נשואים.

53. בדרישות סעיף 5 לחוק האזרחות, מהן אין המשיב יכול לפטור על פי הוראות סעיף 6(ד), אין כדי לשנות ממסקנה זו. התנאי, כי בן הזוג ישתקע בישראל, הינו אינהרנטי להליך הסדרת המעמד, גם על פי הוראות סעיף 7 לחוק האזרחות (ר' עניין **סטמקה**, בעמ' 793). גם התנאי, כי בן הזוג ירכוש קודם לרכישת האזרחות תושבות קבע – אין בו להכביד, ככל שהמשיב מקנה מיד לאחר מתן תושבות הקבע אזרחות. סעיף 5 לחוק האזרחות, נזכיר, אינו תובע, כי בעל רישיון לישיבת קבע ימתין ולו רגע קט בטרם תינתן לו אזרחות, אלא, כי יהיה "זכאי לשבת ישיבת קבע", וכי יהיה "בישראל שלוש שנים מתוך תקופת חמש שנים שקדמה ליום הגשת בקשתו" (סעיף 5(א)(2) לחוק האזרחות). כלומר, מי ששהה בישראל משך מספר שנים ומחזיק ברישיון לישיבת קבע – יכול להתאזרח מיד עם קבלת תושבות הקבע. למעלה מן הצורך נעיר, כי לפי הוראות סעיף 6(ד) יכול המשיב אף לפטור מתנאי הישיבה בישראל משך מספר שנים, ובלבד שלא ויתר על תנאי התושבות ועל תנאי ההשתקעות. ואולם, אין בכך צורך; ההליך המדורג, שעובר בן הזוג, תולה עצמו ממילא בישיבה בישראל משך מספר שנים.

סעיף 9 לחוק האזרחות

54. קובע סעיף 9(א)(4) לחוק האזרחות:

"אזרחות מכוח העניקה

(א) שר הפנים רשאי להעניק אזרחות ישראלית, במתן תעודה ומהיום שיקבע בתעודה

–

[...]

(4) לתושב ישראל הנמצא בישראל שהשר שוכנע כי הוא מזדהה עם מדינת ישראל ויעדיה והוא או בן משפחתו שירתו שירות פעיל בצבא-הגנה לישראל או פעלו פעולה של ממש לקידום הבטחון, הכלכלה או ענין חשוב אחר של המדינה או שהעניקת האזרחות כאמור היא מענינה המיוחד של המדינה; בפסקה זו, 'בן משפחתו' - בן זוג, הורה, בן ואח."

55. כלומר, סעיף 9(א)(4) לחוק האזרחות מקנה למשיב סמכות להעניק אזרחות ל"תושב ישראל הנמצא בישראל", אם "העניקת האזרחות היא מעניינה המיוחד של המדינה". הזכויות החוקתיות לחיי משפחה ולשוויון, והגשמתן הלכה למעשה, הינן "עניינה המיוחד של המדינה". בידי המשיב ליסוד הליך לבני זוג נשואים מאותו המין ולבני בני זוג ידועים בציבור, השווה להליך לבני זוג נשואים, גם על בסיס הוראות סעיף 9(א)(4) לחוק האזרחות, וזאת מן הטעמים שפורטו.

56. הנה כי כן, חוק האזרחות מאפשר למשיב לפעול להגשמתן של זכויות היסוד לחיי משפחה ולשוויון בשלוש דרכים חלופיות – על פי הוראות סעיף 7 לחוק; על פי הוראות סעיף 6; ועל פי הוראות סעיף 9. חובתו, כאמור, לעשות כן.

מן הכלל אל הפרט

57. כל הדברים שאמרנו נכונים הם בכלל, ונכונים בפרט בעניינם של העותרים. יש להעניק לעותר 2 אזרחות ישראלית בתנאים שבהם מוקנית אזרחות ישראלית לבן זוג הנשוי לאזרחי ישראל, ובכלל זה ללא שיידרש לוותר על אזרחותו התאילנדית. כפועל יוצא יש לקבוע עוד, שבני זוג ידועים בציבור של אזרחים ישראלים יוכלו להתאזרח בישראל במסלול ובתנאים שבהם מתאזרחים בישראל בני זוג הנשואים לאזרחים ישראלים.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש, ולאחר קבלת תגובת המשיב להפכו מוחלט.

3 בדצמבר 2015

טל חסין, עו"ד

עודד פלר, עו"ד

ב"כ העותרים